

על קדשת שמו, ואז יתְרַצֶּה יוסף
לְאָחִיו, (ישעיה יא) אֲפָרִים לא יִקְנֹא
אֶת יְהוּדָה ויהוּדָה לא יִצַּר אֶת
אֲפָרִים.

בא וראה שְׂכַךְ זה, שְׁשִׁנּוּ בִי"ז
בְּתַמּוּז בְּטַל הַתְּמִיד, וּבִט' בָּאב
חֶרֶב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר
רַבִּי יוֹסִי, מְגַלְגְּלִים זְכוּת לְיוֹם
זָכָאי, וְחוּבָה לְיוֹם חֵיב. שְׁפֹאוֹתוֹ
הַלֵּילָה הוֹצִיאוּ דָבָה רָעָה עַל
הָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה, וְהִרְיָמוּ קוֹלָם
בְּבִכְיָה, וְנִקְבְּעָה לְדוֹרֵי דוֹרוֹת.
וְדִיֵּק וְתַמְצָא, מִשְׁבְּטֵל הַתְּמִיד,
שֶׁהָיָה מְכַפֵּר עַל חֲטָאֵיהֶם, עַד
שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בֵּין בַּפֶּעַם
הָרִאשׁוֹנָה בֵּין בַּפֶּעַם הַשֵּׁנִיָּה -
עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם שָׁנִים, כְּנֶגֶד עֲשָׂרִים
וּשְׁתַּיִם שָׁנִים שֶׁלֹּא רָאָה הַצִּדִּיק
הַהוּא אֶת פְּנֵי כְבוֹד אֲבִיו,
לְהִרְאוֹת אֶת הַחֲכָמָה הַעֲלִיּוֹנָה,
שֶׁזֶה תְּלוּי בָּזָה.

וְהָרִי הַתְּעוֹרָרוּ הַחֲבָרִים,
שֶׁשֶּׁחֶרֶב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, מוֹצָאִי
שֶׁבֶת הָיָה זֶה וּמוֹצָאִי שְׁבִיעִית,
וּמִשְׁמֶרְתּוֹ שֶׁל יְהוֹרִיב הִיָּתָה,
וְהַלּוּיִם עוֹמְדִים עַל דּוּכְנָם
וְאוֹמְרִים שִׁירָה: (תהלים צד) יִגְדֹּדוּ
עַל נֶפֶשׁ צִדִּיק וְגו' וַיְהִי ה' לִי
לְמִשְׁגָּב וְכו', וַיֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת
אוֹנֶם וְגו'. וְלֹא הִסְפִּיקוּ לֹאמַר
יִצְמִיתֶם ה' אֱלֹהֵינוּ, עַד שֶׁבָּאוּ
גוֹיִם וּכְבָּשׁוּם. שֶׁהָרִי אִם אָמְרוּ
אוֹתוֹ, לֹא הִיָּתָה לָהֶם תִּקְנָה.

וּמוֹצָאִי שֶׁבֶת, חֲכָמָה רַבָּה זֶה
רוֹמֵז, שֶׁיֵּצְאוּ מִשְׁבֶּת שֶׁהִיָּתָה
רְפוּאָה לְמַפְתָּם. וּמוֹצָאִי שְׁבִיעִית,
שֶׁחֲטָאוּ אֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְלֹא
עוֹד אֶלָּא שֶׁחֲטָאוּ בַּמִּלָּה, וְלֹא
בְּרִית בֶּשֶׁר קָדֵשׁ. וּמִשְׁמֶרְתּוֹ שֶׁל
יְהוֹרִיב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ב) עוֹד
אֲרִיב אֶתְכֶם נָאִם ה' וְאֶת בְּנֵי
בְּנִיכֶם אֲרִיב.

וְעֵתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהוֹצִיאֵם מִן הַגָּלוּת. זֶהוּ שְׁפֹתוֹב

דְּאוֹרֵייתָא, דְּאוֹקְדוּ בְּנוֹרָא. וְדָמָא דְּאִינוּן
דְּאֶתְקַטְלוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמִיָּה. וּכְדִין יִתְרַעֲי
יוֹסֵף לְאָחוּהִי, (ישעיה יא יג) אֲפָרִים לא יִקְנֹא אֶת
יְהוּדָה ויהוּדָה לא יִצַּר אֶת אֲפָרִים.

הָא חֲזִי דְהָכִי הוּא, דְּתַנֵּן בְּשַׁבְּעָה עֶשֶׂר בְּתַמּוּז
בוֹטֵל הַתְּמִיד, וּבְתַשְׁעָה בָּאב חֶרֶב בֵּית
מִקְדָּשָׁא. כְּדָאֻמַּר רַבִּי יוֹסִי, מְגַלְגְּלִין זְכוּת לְיוֹם
זָכָאי, וְחוּבָה לְיוֹם חֵייב. דְּבִהֵיָּא לִילֵיא
אֲפִיקוּ דָבָה רָעָה עַל אֲרַעָא קְדִישָׁא, וְאֲרִימוּ
קְלָהוֹן בְּבִכְיָה, וְאֶתְקַבְּעַת לְדִרֵי דְרִין.

וְדוּק וְתַשְׁפַּח, מְדַבְּטֵל הַתְּמִיד, דְּהָוָה מְכַפֵּר
עַל חוּבֵיהוֹן, עַד דְּאֶתְחַרַּב בֵּי מִקְדָּשָׁא,
בֵּין בְּזַמָּנָא קְדָמָאָה בֵּין בְּזַמָּנָא תַּנִּינָא, עֲשָׂרִין
וְתֵרִין יוֹמִין, לְקַבֵּל אִינוּן עֲשָׂרִין וְתֵרִין שְׁנִין
דְּלֹא חָמָא הָהוּא צִדִּיק אֲפִי יִקְרָא דְאָבוּהָ,
לְאַחֲזָאָה חֲכָמָתָא עֵילָאָה, דְּהָא בָּהָא תִּלְיָא.

וְהָא אִיתְעָרוּ חֲבָרֵיא, דְּכַד חֲרִיב מִקְדָּשָׁא
מוֹצָאִי שֶׁבֶת הִיָּתָה, וּמוֹצָאִי שְׁבִיעִית,
וּמִשְׁמֶרְתּוֹ שֶׁל יְהוֹרִיב הִיָּתָה, וְהַלּוּיִם עוֹמְדִים
עַל דּוּכְנָם, וְאוֹמְרִים שִׁירָה: (תהלים צד כא-כג) יִגְדֹּדוּ
עַל נֶפֶשׁ צִדִּיק וְגו' וַיְהִי ה' לִי לְמִשְׁגָּב וְגו',
וַיֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת אוֹנֶם וְגו', וְלֹא הִסְפִּיקוּ לֹאמַר
יִצְמִיתֶם ה' אֱלֹהֵינוּ, עַד שֶׁבָּאוּ גוֹיִם וּכְבָּשׁוּם.
דְּהָא אִי אָמְרוּ לֵיה, לֹא הָוָה לוֹן תִּקְנָה.

וּמוֹצָאִי שֶׁבֶת, חֲכָמָתָא סְגִיָּאָה קָא רַמְזוּ, דְּנִפְקוּ
מִשְׁבֶּת דְּהָוָה רְפוּאָה לְמַפְתָּהוֹן.
וּמוֹצָאִי שְׁבִיעִית, דְּחִבּוּ לְגַבִּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּנִפְקוּ מִמִּלָּה, וְלֹא קִיַּמָּא
בֶּשֶׁר קָדֵשׁ. וּמִשְׁמֶרְתּוֹ שֶׁל יְהוֹרִיב, כְּמָה דְּאֶתְ
אָמַר (ירמיה ב ט) עוֹד אֲרִיב אֶתְכֶם נָאִם ה' וְאֶת בְּנֵי
בְּנִיכֶם אֲרִיב.

וְזַמִּין קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְקָא לוֹן מְגֻלוֹתָא,
הָדָא הוּא דְכִתִּיב, (זכריה ט ט) גִּילִי מְאֹד בַּת

ציון הריעי בת ירושלים הנה מלפך יבא לך
צדי"ק ונושע הוא.

ואי תימא אמאי אתי משיחא מיהודה, מיוסף
מבעי ליה. אלא דתרויהו ייתון, ובגין
דקודשא בריך הוא לא מקפח שכר כל בריה,
יהב מלכותא לדוד, בגין דהוה עשירא
לצדיקים, ושביעא דאחים. והכי הוא
מלכותא דארעא, פעין מלכותא דרקיעא.

סתרי תורה

פתח ההוא יודאי ואמר, (תהלים עג כח) ואני קרבת
אלהים לי טוב וגו'. תא חזי, פד בר נש
אתקריב לאורייתא דאקרי טוב, דכתיב (שם קיט
עב) טוב לי תורת פיך, כדין אתקריב לקודשא
ברוך הוא דאקרי טוב, דכתיב (שם קמה ט) טוב ה'
לכל. וכדין אתקריב למהוי זפאה. כמה דאת
אמר, (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב, וכד איהו
זפאה, שכינתא שריא עליה, ואוליפת ליה
רזין עילאין באורייתא. בגין דשכינתא לא
אזדווגא אלא בטוב, דהא צדיק וצדק פחדא
אזלין.

תא חזי, פד ברא קודשא בריך הוא עלמא,
קיים ליה ושתיל על הנהו שיתא יומין
עילאין, ושביעא דעלייהו, דבגיניה
דשביעא דאקרי צדיק, מתזנין עילאין
ותתאין, ועליה קיימין, וביה מסתמכין, והוא
יסודא ושרשא דילהון.

הרא הוא דכתיב, (תהלים קמה טו) עיני כל אליך
ישברו וגו'. עיני כל אליך ישברו,
לההוא משח רבות עלאה, דנגיד ממוחא
סתימא דכל סתימין, להאי כ"ל. וכדין ואתה
נותן להם את אכלם בעתו, דהאי כל פד אתער
לכלה, דאיהי פגסת ישראל. וכדין הוא

(זכריה ט) גילי מאד בת ציון הריעי
בת ירושלים הנה מלפך יבא לך
צדי"ק ונושע הוא.

ואם תאמר למה בא המשיח
מיהודה? מיוסף היה צריך
להיות! אלא ששניהם יבאו,
ומשום שהקדוש ברוך הוא אינו
מקפח שכר כל בריה, נתן
המלכות לדוד, משום שהיה
עשירי לצדיקים והשביעי של
האחים, וכך היא מלכות הארץ,
פעין מלכות הרקיע.

סתרי תורה

פתח אותו היהודי ואמר, (שם עג)
ואני קרבת אלהים לי טוב וגו'.
בא וראה, כשבן אדם מתקרב
לתורה שנקראת טוב, שכתוב (שם
קיט) טוב לי תורת פיך, אזי מתקרב
לקדוש ברוך הוא שנקרא טוב,
שכתוב (שם קמה) טוב ה' לכל, ואז
מתקרב להיות צדיק, כמו שנאמר
(ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב.
וכשהוא צדיק, שכינה שורה
עליו, ומלמדת אותו סודות
עליונים בתורה, משום שאין
מתחברת שכינה אלא עם טוב,
שהרי צדיק וצדק הולכים יחד.
בא וראה, כשבא הקדוש ברוך
הוא את העולם, העמיד אותו
ושתל על ששת הימים העליונים
הללו, והשביעי שעליהם,
שבבבילו של השביעי שנקרא
צדיק נזונים עליונים ותחתונים,
ועליו עומדים, ובו נסמכים, והוא
היסוד והשרש שלהם.

זהו שכתוב (תהלים קמה) עיני כל
אליך ישברו וגו'. עיני כל אליך
ישברו, לאותו שמן משחה עליון
ששופע מהמח הנסתר של כל
הנסתרים לכ"ל הנה. ואז, ואתה
נותן להם את אכלם בעתו. שהכל
הנה, כשמתעורר אל הפלה,
שהיא פגסת ישראל. ואז הוא

לְמִירְחָם עַל עֲלָמָא, וְכֻלְּהוּ עֲלָמִין בְּחֵדוּ
בְּשַׁעֲשׂוּעָא.

וְכִדְרִין מַה כְּתִיב, (שם קמ"ה טז) פֻּתַּח אֶת יָדְךָ וּגּו'.
וְדָא רַעְוָא דְרַעְוִין, דְּנִחִית מִמּוֹחָא
סְתִימָאָה, לְהָאִי כָּל. וְכִינּוּן דְּהָאִי כָּל אֲתַבְרָךְ,
כּוּלְּהוּ עֲלָמִין אִיתַבְרִיכוּ, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (שם
קמ"ה יז) צְדִיק ה' וּגּו', קְרוֹב ה' וּגּו', רַצוֹן יִרְאִיו
יַעֲשֶׂה וּגּו'.

וְכִבְמָא דְכָרָא הָאִי בְּעֲלָמָא עֵילָאָה, בְּרִזָּא
דְּשִׁמְיָה קְדִישָׁא, הִכִּי בְרָא בְּעֲלָמָא
תַּתְּאָה, שִׁיתָא זַכָּאִי קְשׁוּט, וְחֵד שְׂבִיעָאָה.
כְּדְכְּתִיב, (קהלת יז יד) גַּם אֵת זֶה לַעֲמֹת זֶה עֲשֵׂה
הָאֱלֹהִים.

וְכִדְ גְּרַמּוּ חוֹבִין, וְדָחוּ לְהֵהוּא כָּל דְּאִיקְרִי
צְדִיק מֵאַתְרֵיהּ, (דף ק"ז ע"א) כְּדְכְּתִיב, (עמוס ב
ו) עַל מִכְרָם בַּכֶּסֶף צְדִיק. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, אָנָּה גְּזַרְנָא דִּיהָא עֲלָמָא תַּתְּאָה כְּגִוּוֹנָא
דְּעֲלָמָא עֵילָאָה, וִיהָא הֵהוּא צְדִיק שְׁלִיט עַל
הָאָרֶץ, וִיהוּוֹן כָּל בְּנֵי עֲלָמָא, מִתַּבְרַכִּין עַל
יְדוּי.

הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית מט כב) בֵּין פֶּתַח יוֹסֵף,
דִּהָא לִית בְּכָל שְׁיִיפֵי גּוּפָא דִּיעֲבִיד
פִּירִין, אֵלָּא הָאִי צְדִיק יְסוּד עוֹלָם. וְכֵן פֶּתַח
עֲלִי עֵין, מֵאִי קָא מִיִּירִי.

אֵלָּא, כְּמָה דִּהָאִי עֵין קִיּוּמָא דְגִלְגֻלָּא, דִּלָּא
יְכָלָא גִלְגֻלָּא לְאַתְקִימָא, אֵלָּא בְּבֵת עֵין
דִּילִיָּה. הִכִּי יוֹסֵף אִיהוּ בְּעֵין לְכָל אֵינוֹן שְׁתָּא
דְּסַחְרִין לִיָּה. מִיִּמִּינִיהָ תִּלְתָּא, וּמִשְׁמָאלָא
תִּלְתָּא, וְאִיהוּ מְקִיָּים לוֹן. וְהִכִּי אִיהוּ לְכָל
עֲלָמָא, דִּהָא עֲלָמָא לָא קִיּוּמָא אֵלָּא עַל אֵינוֹן
שִׁיתָא, וְשְׂבִיעָאָה דְּעֲלִיָּיהוּ. (דף ק"ז ע"א).

לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָמוֹת
בְּשִׁמְחָה וְשִׁעְשׂוּעַ.

וְאִזּוּ מַה כְּתוּב? פֻּתַּח אֶת יָדְךָ
וּגּו'. וְזֶה רַצוֹן הָרְצוֹנוֹת, שִׁיּוּרְד
מִן הַמַּח הַנִּסְתָּר לְכָל הַזֹּאת, וְכִינּוּן
שֶׁהַכָּל הַזֶּה מִתְבָּרַךְ, כָּל
הָעוֹלָמוֹת הַתְּבָרְכוּ. וְזֶה שְׂכָתוֹב
צְדִיק ה' וּגּו', קְרוֹב ה' וּגּו', רַצוֹן
יִרְאִיו יַעֲשֶׂה וּגּו'.

וְכִבְמוּ שְׂבָרָא אֶת זֶה בְּעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן בְּסוּד שְׁמוּ הַקְדוּשׁ, כְּךָ
בְּרָא בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שְׁשֶׁה צְדִיקֵי
אֱמֶת, וְאַחַד שְׂבִיעִי, כְּתוּב (קהלת
יז יד) גַּם אֵת זֶה לַעֲמֹת זֶה עֲשֵׂה
הָאֱלֹהִים.

וְכִשְׁנַרְמוּ הַחֲסִידִים וְדָחוּ אֶת
אוֹתוֹ כָּל, שְׁנַקְרָא צְדִיק, מִמְּקוֹמוֹ,
כְּתוּב (עמוס ב) עַל מִכְרָם בַּכֶּסֶף
צְדִיק, אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא:
אֲנִי גְזַרְתִּי שִׁיְהִיָּה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן
כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וִיהִיָּה אוֹתוֹ
הַצְדִּיק שְׁלִיט עַל הָאָרֶץ, וִיהִי כָל
בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְבָּרְכִים עַל יְדוּ.

וְזֶה שְׂכָתוֹב (בראשית מט) בֵּין פֶּתַח
יוֹסֵף, שְׁהָרִי אֵין בְּכָל אִיכְרֵי הַגּוֹף
שִׁיעֲשֶׂה פְרוֹת, אֵלָּא רַק הַצְדִּיק
יְסוּד עוֹלָם הַזֶּה. וְכֵן פֶּתַח עֲלִי
עֵין, מַה זֶה אוֹמֵר?

אֵלָּא כְּמוֹ שֶׁהָעֵין הַזֶּה קִיּוּם
הַגִּלְגָּל, שְׁאֵין יָכוֹל הַגִּלְגָּל
לְהִתְקַיֵּם אֵלָּא בְּבֵת הָעֵין שְׁלוֹ, כְּךָ
יוֹסֵף הוּא כְּעֵין לְכָל אוֹתָם הַשְּׁשֶׁה
שְׂסוּבֵיכֶם אוֹתוֹ, מִיִּמִּין שְׁלִשָּׁה
וּמִשְׁמָאל שְׁלִשָּׁה, וְהוּא מְקִיָּים
אוֹתָם, וְכָךְ הוּא לְכָל הָעוֹלָם,
שְׁהָרִי הָעוֹלָם לֹא עוֹמֵד אֵלָּא עַל
אוֹתָם הַשְּׁשֶׁה, וְהַשְּׂבִיעִי
שְׂמַעֲלֵיהֶם.

וְקִרְרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצְדִיק
בְּסוּד הַשְּׂכָת, וְנָח בּוֹ, וְהִנִּיחַ בּוֹ
כָּל הַבְּרָכוֹת לְכַרְךָ אֶת כָּל שְׂאָר

וְקִרְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצְדִיק בְּרִזָּא דְשִׁתָּא. וְנָח בֵּיהּ, וְאַנְחַ בֵּיהּ כָּל

הימים. זהו שפּתוב (שמות כ) וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרוּךְ ה' אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת. מי זה יום השַׁבָּת? הוּא אוֹמֵר, זֶה הַצַּדִּיק.

אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אַתֶּם חֲלַלְתֶּם אֵת הַשַּׁבָּת הַזֶּה שְׁאֵנִי גִזְרַתִּי שִׁיְהִי מֶלֶךְ עַל כָּל שְׂאֵר הַיָּמִים, וְאַתֶּם עֲשִׂיתֶם אוֹתוֹ עֶבֶד עֲבָדִים - אֵךְ אַתֶּם תִּסְבְּלוּ אוֹתָהּ עֲבוּדָה קָשָׁה.

(בא וראה כמה שנים ישב אותו צדיק, שלא ראה את אביו עשרים ושתים שנה. הרי הם ישבו במצרים עשרים ושתים שנה, לכל שבט מאותם עשרת השבטים שמכרו אותו. לפי החשבון היו מאתיים ועשרים שנה לכלם, תוריד מהם עשר שנים שגבו להם בית דין שלמעלה בשביל עשרה שבטים קדושים שמתו שם במצרים, נשארו מאתיים ועשר, והו' שפּתוב (בראשית מב) רד"ו שמה.)

אָמַר לָהֶם יַעֲקֹב, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, רְדוּ לַגְּלוּת, וְנִכְּפוּ אוֹתָם הַחֲטָאִים וְלֹא יִחַרַב הָעוֹלָם בְּרָעַב, שֶׁהָרִי אֵין בָּכֶם מִי שְׂיוֹנוֹ אֶתְכֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, פָּרַט עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַצַּדִּיק שִׁמְכֶרְתֶּם. זֶהוּ שִׁפְתוֹב (תהלים קמה) פֹּתַח אֵת יָדָךְ וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. עַל יְדֵי מִי? עַל יְדֵי "כָּל". חֲזַר וּפְרַשׁ מִי הַכֹּל הַזֶּה - צַדִּיק. זֶהוּ שִׁפְתוֹב צַדִּיק ה' וְגו'. וְכִבּוֹ זֶה לְמַטָּה, עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה, הֵיטָה לוֹ לְעוֹלָם הַצִּלָּה בְּאוֹתָן שֶׁבַע שָׁנוֹת רָעַב. וְעַל שִׁמְנָעוּ בְּרֻכּוֹת מִשְׁבַּע הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, הִתְעוֹרְרוּ דְּרָגוֹת אַחֲרוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֶחָד עֲלֵיהֶם בְּחֲטָאֵיהֶם.

בֵּינָן שִׁירַד יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם לְמִצְרַיִם, הוּא וְכָל אוֹתָם הַשְּׁבִטִים, וְרָאוּ הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁעַל יְדֵי אוֹתוֹ הַצַּדִּיק נִזְוֶן הָעוֹלָם, זֶהוּ שִׁפְתוֹב (בראשית מב) הוּא הַמְּשִׁבִּיר לְכָל עִם הָאָרֶץ. הוּא הַמְּשִׁבִּיר - מֶה זֶה מְשִׁבִּיר? אֵלָּא מוֹשֵׁף הוּא בְּרָאוּשׁוֹנָה מִן

בְּרַכָּאן, לְבְּרַכָּא כָּל שְׂאֵר יוֹמִין. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות כ יא) וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרוּךְ ה' אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת. מֵאֵן יוֹם הַשַּׁבָּת, הוּא אֵימָא דָּא צַדִּיק.

אָמַר לוֹן קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתּוֹן חֲלַלְתוּן לְהַאי שַׁבָּת, דְּאַנָּא גִזְרֵנָּא דִּיהָא מֶלֶךְ עַל כָּל שְׂאֵר יוֹמִין, וְאַתּוֹן עֲבַדְתוּן יְתִיָּה עֶבֶד עֲבָדִין, אוּף אַתּוֹן תִּסְבְּלוּן הַהוּא עֲבוּדָה קָשָׁא. (תא חזי, כמה שנים יתיב ההוא צדיק, דלא חזא לאבוהי, כ"ב שנין. הא אנון יתיבו במצרים כ"ב שנין, לכל שבטא מאינון עשר שבטין דזבנינו ליה. לפום חושבנא הוו מאתן ועשרים שנין לכלהו, דל מינניהו עשר שנין דנכיתו לון בי דינא דלעילא, בגין עשר שבטין קדישין דמיתו תמן במצרים, אשתארו מאתן ועשר, הדא הוא דכתיב, רד"ו שמה.)

אָמַר לוֹן יַעֲקֹב, בְּבָעוּ מִיַּנְיִכּוּ, חוֹתוֹ לַגְּלוּתָא, וְנִכְּתִיתוּ אֵינוֹן חוֹבִין וְלֹא יִתְחַרַב עַלְמָא בְּכַפְנָא, דִּהָא לִית בְּכוּ מֵאֵן דִּיזוֹן לְכוּ קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּר עַל יְדָא דִּיהוּא צַדִּיק דִּזְבִּינְתוּן. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קמה טז) פֹּתַח אֵת יָדָךְ וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. עַל יְדֵי דְמֵאֵן, עַל יְדָא דְכ"ל. הֲדָר פְּרִישׁ מֵאֵן הָאֵי כָּל, צַדִּיק, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, צַדִּיק ה' וְגו'.

וּבְגִיּוֹנָא דָּא לְתַתָּא, עַל יְדָא דִּהָאֵי צַדִּיק, הוּא לִיָּה לְעַלְמָא שְׁזִיבוּתָא, בְּאֵינוֹן שֶׁבַע שְׁנֵי כַּפְנָא. וְעַל דְּמִנְעוּ בְּרַכָּאן מִשְׁבַּע דְּרָגִין עִילָאִין, אִיתְעָרוּ דְּרָגִין דְּסִטְרָא אַחְרָא עֲלֵיהוּ בְּחוּבֵיהוּ.

בֵּינָן דְּנַחַת יַעֲקֹב שְׁלִימָא לְמִצְרַיִם, הוּא וְכָל אֵינוֹן שְׁבִטִין, וְחִמּוּ עַלְמָא תַתָּאָה כְּגִיּוֹנָא דְּעַלְמָא עִילָאָה, דְּעַל יְדָא דִּיהוּא צַדִּיק מִיַּתְּזִין עַלְמָא, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, הוּא הַמְּשִׁבִּיר לְכָל עִם הָאָרֶץ.

הוּא הַמְּשִׁבִּיר, מֵאֵי מְשִׁבִּיר. אֵלָּא שׁוֹבֵר הוּא בְּקִדְמִיתָא מְעַלְמָא עִילָאָה. בְּדְכְּתִיב, (שם)

קמה טו) עֲיִנִי כָּל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. וּבִתֵּר מִשְׁבִּיר
לְעֵלְמָא תַּתָּא.

וּמִנָּא לֵן דְּיוֹסָף אֶקְרִי כָּל. דְּכְתִיב (מ"א ה"א) וְכִלְכַּל
וְדָרְדַּע. וְתֵאנָא, כִּלְכַּל זֶה יוֹסֵף, דְּכְתִיב
(בראשית מט כד) וְכִלְכַּל, וּכְתִיב מִשֶּׁם רוּעָה אֶבֶן
יִשְׂרָאֵל.

וְכֵר חָמָא יַעֲקֹב שְׁלִימָא כָּל דָּא, וְחָמָא כָּל
אֵינוֹן שְׁבַע שָׁנִין עֵילְאִין, דְּאֶסְתַּכְמוּ
לְמַהּוֹי כְּפִנָּא בְּעֵלְמָא, עַל חוּבָא דְגִרְמוֹ בְּנוֹי,
לְזַבְנָא לְהֵאֵי זַבְנָא קְדִישָׁא, וְלֶאֱפָקָא לִיה
מֵאֲתָרִיהּ. כְּדִין צְלִי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַעֲדִי
מִנְהוֹן חֲמֵשׁ שָׁנִין.

מֵאֵי טַעְמָא חֲמֵשׁ שָׁנִין, אֶלָּא תָּא חֲזִי, רָזָא
דְּמִלְתָּא הָכִי הוּא, בְּאֵינוֹן יוֹמִין עֵילְאִין,
אִיהוּ אֶחִיד בְּחִמְשָׁא, דְּהָכִי הוּא מִתַּתָּא
לְעֵילָא. אֲבָל בְּאֵינוֹן תְּרִין דְּעֵלִיָּה, דְּאֶחָדִין בְּהוּ
אֲבָהָתוֹי, לֹא הָוָה לִיה רְשׁוּתָא לְבִטְלָא מִיַּדִּי,
וְעַד חוּלְקִיָּה בְּאֵינוֹן בְּטַל גְּזִירָה, וְלֹא יִתִּיר.

וְיוֹסֵף הַצַּדִּיק נָמִי עֲבִיד הָכִי, הֵדָא הוּא דְכְתִיב,
(בראשית מז ב) וּמִקְצָה אָחִיו לָקַח חֲמִשָּׁה
אֲנָשִׁים וַיַּצִּיגֵם לִפְנֵי פְרַעֲה. מֵאֵן אֵינוֹן, חֲמִשָּׁה
אֵינוֹן דְּלֹא סָנִי לִיה, הֵדָא הוּא דְכְתִיב וְהוּא
נָעַר אֶת בְּנֵי בְלָהָה וְגו'. אֲמַר כְּדָאי אֲתוֹן זַכָּאִין,
לְמִיקָם בְּהֵאֵי פְרַעֲה דְפִרְצוּ אֶחֱיכוּן. לִפְנֵי
פְרַעֲה, מֵאֵן פְּרַעֲה, דָּא דִּינָא עֵילְאָה, דְּקִימָא
לְאֶתְפָּרְעָא מְחוּבֵי עֵלְמָא.

וְכֵר אֲשֶׁתְּלִימוֹ אֵינוֹן יוֹמִין דְּאֶתְגָּזַר עֲלֵיהּ
לְמִיתָב בְּגָלוּתָא, כְּדִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אִיתְעַר בְּרַחֲמוּהִי סְגִיָּאִין עֲלֵיהּ, וּבְדִינָא עַל
אֵינוֹן דְּאֲשֶׁתְּעַבְדוּ בְּהוּ, וְאַפִּיק לֹון מִתַּמָּן.

בֵּינָן דְּמִטּוֹי לְמַרְה, קָמַת מִדַּת דִּינָא קָמִי קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וְאַמַּר, וְאִיךָ יִפְקוֹן יִשְׂרָאֵל
מִגָּלוּתָא, וְהָא כְתִיב בְּאוֹרֵייתָא דְטַמִּירָא תְּרִי

הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, כְּפִתּוּב עֲיִנִי כָּל
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְאַחֲרֵי כֵן מִשְׁבִּיר
לְעוֹלָם הַתַּתְּחוֹן.

וּמִנָּן לָנוּ שְׁיוֹסָף נִקְרָא כָּל?
שְׁכָתוּב (מלכים-א ה) וְכִלְכַּל וְדָרְדַּע.
וְלִמְדָנוּ, כִּלְכַּל זֶה יוֹסֵף, שְׁכָתוּב
וְכִלְכַּל, וְכָתוּב (בראשית מט) מִשֶּׁם
רוּעָה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל.

וּבְשִׁרָאָה יַעֲקֹב הַשְּׁלֵם כָּל זֶה,
וְרָאָה כָּל אוֹתָן שְׁבַע שָׁנִים
עֲלִיוֹנוֹת שֶׁהִסְפִּימוּ שְׂיָהִיָּה רָעַב
בְּעוֹלָם עַל הַחֲטָא שֶׁגִּרְמוּ בְּנוֹי,
שֶׁמְכָרוּ אֶת הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה
וְלִהְיוּצִיאוּ מִמְּקוֹמוֹ, אֲזַי הִתְפַּלֵּל
לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהִסִּיר מֵהֶם
חֲמֵשׁ שָׁנִים.

מָה הַטַּעַם חֲמֵשׁ שָׁנִים? אֶלָּא בָּא
וְרָאָה, סוּד הַדְּבָר כֵּן הוּא, בְּאוֹתָם
יָמִים עֲלִיוֹנִים הוּא אוֹחֲז
בְּחִמְשֵׁי, שְׁכָךְ הוּא מִמְטָה
לְמַעַלָּה. אֲבָל בְּאוֹתָם הַשָּׁנִים
שֶׁעָלִיו, שְׁאוּחֲזִים בָּהֶם אֲבוֹתָיו,
לֹא הָיָה לוֹ רְשׁוּת לְבַטֵּל דְּבָר, וְעַד
חָלְקוּ בָּהֶם בְּטַל הַגְּזִירָה, וְלֹא
יִתֵּר.

וְגַם יוֹסֵף הַצַּדִּיק עָשָׂה כֵּן. זֶהוּ
שְׁכָתוּב (בראשית מז) וּמִקְצָה אָחִיו
לָקַח חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים וַיַּצִּיגֵם לִפְנֵי
פְּרַעֲה. מִי אֵלּוּ? חֲמִשָּׁה הֵם שְׁלֹא
שׁוֹנָא לָהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְהוּא נָעַר
אֶת בְּנֵי בְלָהָה וְגו'. אֲמַר, כְּדָאי
אֲתָם הַזַּכָּאִים לַעֲמֹד בְּפִרְצָה זֹו
שֶׁפִּרְצוּ אֶחֱיָכֶם. לִפְנֵי פְּרַעֲה, מִי
הַפְּרַעֲה? זֶה הַדִּין הָעֲלִיּוֹן שֶׁעוֹמֵד
לְהַפְרֹעַ מִחֲטָאֵי הָעוֹלָם.

וּבְשִׁנְשִׁלְמוֹ אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁנִּגְזַר
עֲלֵיהֶם לְשַׁבֵּת בְּגָלוּת, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא הִתְעוֹרֵר בְּרַחֲמִים רַבִּים
עֲלֵיהֶם, וּבְדִין עַל אוֹתָם
שֶׁהִשְׁתַּעֲבְדוּ בָּהֶם, וְהוּצִיא אוֹתָם
מִשָּׁם.

בֵּינָן שֶׁהִגִּיעוּ לְמַרְה, עֲמִידָה מִדַּת
הַדִּין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְאַמַּר: וְאִיךָ יִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן